

Oslo kommunale foreldreutvalg
postmottak@oslokf.u.no

Oslo, 01.02.23

Til Utdanningsetaten

Høringsuttalelse fra Oslo Kommunale Foreldreutvalg om helhetlig gjennomgang av spesialundervisning

Vi viser til Utdanningsetatens høringsbrev av 20. juni 2022 om en helhetlig gjennomgang av spesialundervisning i Osloskolen.

Oslo Kommunale Foreldreutvalg (Oslo KFU) fremlegger her vår høringsuttalelse. Oslo kommunale foreldreutvalg ble etablert i 1998 og er ett av landets største kommunale foreldreutvalg som omfatter omtrent 140 grunnskoler med rundt 65.000 elever. Oslo KFU er selveiende, styres i henhold til egne vedtekter og årsmøtet som er Oslo KFU's øverste myndighet. Siden Oslo KFU ble opprettet, har hundretalls frivillige utvist et omfattende engasjement for alle elevene i Osloskolen.

Dette høringssvaret er i hovedsak utarbeidet av Oslo KFUs medlem Erlend des Bouvrie med innspill fra andre medlemmer.

Oslo KFU ønsker å bidra til å styrke Osloskolens forutsetninger til å møte elever med spesialpedagogiske behov for å sikre alle elever et godt og inkluderende opplæringstilbud. Vårt perspektiv er de foresattes, og siden FAU-ene vanligvis ikke behandler spesialundervisning som tema, vil våre kommentarer være av generell art.

Kommentarer om spesialundervisningen

Det er prinsippet om *elevens beste* som skal legges til grunn i handlinger og beslutninger som angår eleven. Dette prinsippet bør være utgangspunktet i en helhetlig gjennomgang av spesialundervisningen. Prinsippet om elevens beste gjelder ikke bare vedtak, men også alle avgjørelser og handlinger som berører eleven i skolen. I forbindelse med kompleksiteten i de mange hensyn og avveininger som gjøres i spesialundervisningen, kan det være hensiktsmessig å be Kunnskapsdepartementet om veiledning som setter Utdanningsetaten (UDE) i bedre i stand til å vurdere hva som er elevers beste i ulike saker.

Hvem får tilbud/avslag?

Oslo KFU mener at gjeldende rett til spesialundervisning trykker et godt opplæringstilbud for de mest sårbare elevene i Osloskolen. Det er derfor viktig at Utdanningsetaten, som årlig vurderer behovet for plasser i spesialgrupper og spesialklasser, sørger for en helhetlig gjennomgang av søkere som har fått avslag på søknad om plass. Det er rektor og den enkelte skole som har ansvaret for at avslagene er faglig forsvarlig begrunnet. Dette avhenger av at skolene får tilstrekkelig finansiering for å inneha den nødvendige kompetansen til å kunne foreta en grundig vurdering av søknader. Her hviler også et ansvar på Utdanningsetatens skuldre, ved å bistå skolene slik at saksbehandlingen av enkeltvedtak blir forsvarlig.

Medvirkning og samarbeid med elever og foresatte

Oslo KFU mener det bør legges tilstrekkelig grad til rette for at elever og foresatte får medvirke i beslutninger knyttet til organisering og gjennomføring av spesialundervisningen. Regelmessige elevsamtaler er viktig for en god dialog med skolen, da særlig med tanke på elevens trivsel og læring. I saker hvor taushetsplikten gjør det vanskelig å snakke åpent, bør det utvikles alternative kommunikasjonsstrategier som gjør at de som har krav på informasjon får informasjon og slik at samarbeid fungerer. På denne måten kan avvik avdekkes og meldes, og de foresatte kan ha nødvendig tillit til skolen.

Kultur for inkludering

«Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle ... I arbeidet med å utvikle et inkluderende og inspirerende læringsmiljø skal mangfold anerkjennes som en ressurs» (Kunnskapsdepartementet, 2017). Oslo KFU mener hjem-skole samarbeidet må ha fokus på en kultur som fremmer inkludering i Osloskolen. UDE, skolens ledelse og FAU bør bidra til et systematisk og forebyggende arbeid på dette området, samt fremme en positiv språkkultur i skolen. For de foresatte vil det å arbeide forebyggende mot stygt språkbruk blant elevene bidra til å skape tryggere og mer inkluderende klassemiljøer. Med stygg språkbruk mens diskriminerende ord som bevisst og ubevisst er sårende for elever og ødeleggende for miljøet i klassen, for eksempel «handikappa fyr, synsforvirret dritt, CP-skada lille jævel, CP-skada faen, mongo, hemma, og din mongoline faen», jf. Redd barnas rapport *Hvordan jobbe med språkbruk i barneskolen? Gi oss spilleregler!* (2021). Bruk av slik ord er, i tillegg til å være diskriminerende og krenkende, med på å gi de barna som har en nedsatt funksjonsevne eller en kronisk sykdom i klassen og på skolen, en følelse av å være annerledes og ikke være en del av fellesskapet i klassen. Dette kan igjen føre til ekskludering.

Skolens holdningsskapende arbeid må derfor inkludere en sterk innsats for å fjerne diskriminerende og trakasserende ordbruk, spesielt overfor sårbare elever, jf. Opplæringsloven 9A-3 «Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering». Det forebyggende arbeidet må rettes mot diskriminering og trakassering på bakgrunn av forhold som kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Det er viktig å ansvarliggjøre de foresatte ved å ta opp hvordan de snakker overfor egne og andres barn, noe som spiller inn på hvordan elever snakker på skolen. Det bør settes av tid på foreldremøter og FAU-møter til at de foresatte kan snakke sammen om barnas trivsel, skolemiljø, nettvett og språkbruk. Det kan også være hensiktsmessig å utfordre elevrådet til å kartlegge språkbruken hos elevene og forberede en presentasjon til foreldremøtene for å vise funnene fra

undersøkelsene. Lærerne har en unik mulighet til å jobbe imot diskriminerende ordbruk i klassen og til å bekjempe fordommer mot barn med nedsatt funksjonsevne, så alle elevene i klassen kan føle seg verdsatt i klassefelleskapet og få oppfylt sin rett til et trygt og godt skolemiljø. Redd barnas rapport viste til at elevene som ble intervjuet syntes det var vanskelig å finne gode ord eller komplimenter til hverandre. Elevene var mer vant til negative kommentarer. En gjenganger var at jo høyere elevene kom i barneskolen, jo vanskeligere var det for dem å finne positive og gode ord de kunne si til hverandre. I Osloskolen er elever som har foreldre med minoritetspråklig bakgrunn og med lavt utdanningsnivå overrepresenterte i spesialundervisningen, og for at spesialundervisning skal bidra utjevnende med tanke på forskjeller, bør diskriminerende språkbruk i Osloskolen bekjempes.

Tidlig innsats – tett på

Oslo KFU mener at prinsippet om tidlig innsats i spesialundervisningen er viktig for å forebygge at (for) mange elever får (for) mange nederlag og får (for) store kunnskapshull før de får den nødvendige hjelpen. Ambisjonene i spesialundervisningen bør være tilpasset den enkelte elev for «lave forventninger til elever som mottar spesialundervisning gir lavere læringsutbytte».

Med vennlig hilsen,

Erlend des Bouvrie

Styremedlem i Oslo kommunale foreldreutvalg